

Al Bayrağın Gölgesinde

– M.Nihat Malkoç · 01 Şubat 2011

AL BAYRAĞIN GÖLGESİNDE

M.NİHAT MALKOÇ

Kanın su olup aktığı o mübarek toprakları görmeden ölürsem gözüm açık gidecekti. "Ya Çanakkale'yi görmeden ruhum tenimden çıkıp giderse..." Uzun yıllar bu korkuyla yaşadım. Ülkeleri için, en kıymetli varlıkları olan canlarını, gözlerini kırpmadan veren Mehmetçiklerin, meleklerin omuzları üzerinde göklere yükseldikleri bu nurlu beldeyi görme, oralara nazar eyleme arzusu içimde bir çağlayan olup coştukça coşmuştu. Hissiyatım bunu yaşama isteğiyle bir kuş gibi çırpınıyordu göğüs kafesimde.

Gitmeliydim, Avustralya'dan Kanada'ya kadar yedi düvelin küçük bir kara parçası üzerinde mazlum bir devlete karşı gösterdiği acımasızlığı yerinde temaşa etmeliydim. Bu belki bir ömür boyunca girdiğim teorik tarih derslerinden çok daha tesirli ve kıymetliydi. Belki değil, kıymeti muhakkaktı bunun. Tarih yazıldığı ve yaşandığı coğrafyanın üzerinde öğrenilmeliydi ki tesiri yıllarca sürsün, belleğimizi çepeçevre kuşatsın.

Şanlı ve kahraman atalarımızın makamlarını ziyaret edip onlara şükran duygularımızı iletme vefalı olmanın gereği idi. Onlar ki Çanakkale'de, bir metre kareye altı bin kurşunun düştüğü kanlı coğrafyada korkmadan, yurtlarını yaban ellere kaptırmamak için göğüs göğse çarpışmışlardı. Henüz bıyıkları bile terlemeden dünyanın nimetlerini ellerinin tersiyle itip Allah'ın şehitlere dair vaadine itibar etmişlerdi.

Çanakkale'ye gitmeden gerçek kahramanlığın ne demek olduğunu anlayamazsınız. Metrekareye altı bin merminin, bazı yerlerde de metre kareye en az iki şehidin düştüğü, kahraman Mehmetçiğin ölüme gülerek gittiği, tarihimizin en şanlı savunmasının gerçekleştiği Çanakkale'de yaşanan destanı, Çanakkale kahramanlarının ibret dolu yaşamlarını, dünyaya verdikleri insanlık derslerini yerinde görmek lazımdı. Orada akan kanlarla boyandı bayrağımızın atlastan kumaşı... Tabir caizse Çanakkale bizim ikinci Kâbe'mizdir.

Şu anda onurlu öğretmenlik vazifesini ifa ettiğim koca bir eğitim çınarı hükmündeki Trabzon Lisesi, Çanakkale Savaşı'nın cereyan ettiği yılda mezun vermemişti. Peki, ne olmuştu da eğitim sekteye uğramıştı? Çanakkale nere, Trabzon nere... Trabzon'la Çanakkale'nin arasındaki mesafe 1365 km'yi geçiyor. Fakat gönül mesafe dinlemez. Çanakkale Savaşı ile Trabzon Lisesi'nin mezun vermemesinin nasıl bir bağlantısı olabilirdi?

Trabzon Lisesi'nin ve bunun gibi pek çok köklü eğitim öğretim kurumunun, henüz bıyıkları bile çıkmamış delikanlıları ana babalarını, yüreklerinde filizlenen aşklarını geride bırakarak yurt savunması

için Çanakkale Cephesine akmışlardı. Onları bu cepheye götüren ne cebir, ne de korkuydu. Onlar içlerinde depreşen vatan aşkıyla ölümün soğuk kollarına atılmışlardı. Geri dönemeyeceklerini bile bile çetin ve dikenli bir yola revan olmuşlardı.

Hem Kurtuluş Savaşı'nın şanlı komutanı Atatürk ne demişti: Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır. Medeniyet ufkunda yeni bir güneş gibi parlayacak ve tarih sayfalarına yine Türk adı ile yazılacaktır." Ecdadımızı tarih sayfalarından tanımak ne kadar tesirli olabilirdi ki? Saman kâğıdı sayfalardan tarih bilinci kazanmayı umut etmek göğe merdiven dayayarak bulutları sağıp kuraklıktan boynunu büken başaklara can suyu vermek kadar beyhude bir hayaldi.

Bu hissiyat yoğunluğu içerisinde Trabzon'dan çıktım başım selamet... Gönül heybemde sadece Çanakkale vardı. Uzun yol çağırıyordu beni kendine. Karanlığın gözleri parlıyordu her dönemecin ardında. Zaman bir türlü geçmek bilmiyordu. Heyecan fırtınası sarmıştı dört bir yanıma. Bir gün, bir gecelik yolculuktan sonra gönlümün aktığı topraklardaydım. İçimdeki heyecan sağanağı yorgunluğumu unutturmuştu bana.

Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte Çanakkale'ye ilk adımımızı attık. Çanakkale girişindeki bir lokantada hafif bir kahvaltı yaptıktan sonra konaklayacağımız otele doğru hareket ettik. Kafle başkanı en az iki saat istirahat etmemiz gerektiğini söyledi. Bize ayrılan odalara çıkıp yorgunluğumuzu gidermeye çalıştık. Fakat ne mümkün... Gözlerime uyku girmiyordu. Yatakhane pencerelelerinden etrafı seyre dalmıştım. Ne zaman gidecektik Mehmetçiğin yedi düvele kafa tuttuğu şanlı topraklara. Kafamı yastığa koysam da gözlerime uyku girmedi bir türlü... İki, saat iki asır gibi geldi bana. Çok şükür ki bu çileli dakikalar son buldu.

Ölümü ölümsüzleştiren Çanakkale'ye, sebeplerin bittiği yerde sebepleri yaratana sığınmanın şahidi Boğaz'a, Seyit Onbaşı'nın kendini aştığı yamaca, dünyanın "Düvel-i Muazzama"nın hevesini kursağında bırakan isimlerin meftun bulunduğu şehitliğe nazar ediyoruz. Sabahleyin munis görülen hava bir anda hırçınlaşıyor. Kararan gökler çok geçmeden ilk damlalarını toprakla buluşturuyor. Belli ki bulutlar Çanakkale şehitleri için yüreklerinde sakladıkları gözyaşlarını döküyor. Öte yandan şimşekler karşı cenahta yatan Anzaklara ve diğer mücrim mezarlara kaşlarını çatıyor. Gök kızıştıkça kızışıyor; asuman adeta kan kırmızı bir renge bürünüyor. Güneş kırmızılığını şehit kanlarına değen ziyasından alıyor gibi... Toprağın altında sıcaklığını ve tazeliğini koruyan kanlar, göklere sirayet ediyor. Dağın bağına koca harflerle yazılan bir dörtlük dikkatimi üzerine çekiyor:

"Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak, bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver bu sessiz yığın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir."

Bu dizeler iyiden iyiye sarsıyor beni... Destursuz bağa giren bir yabancı gibi hissediyorum kendimi. Demek ki bastığımız toprakların manevi ehemmiyetinden hakkıyla haberdar değiliz. Pamuk tarlasını andıran mermer taşlar bizi tefekküre davet ediyor. Eski hisarlık sırtında Ömer Kaptan Tepesi üzerindeki Şehitler Anıtı'nın manevi ihtişamı karşısında biz faniler küçüldükçe küçülüyoruz. Morto Limanı ile Çanakkale Boğazi'nin girişi arasındaki bu anıtın ihtişamlı görüntüsü zaferin büyüklüğünü tüm dünyaya haykırıyor. Sömürülen ulusların umutlarını artırarak mücadele güçlerini perçinliyor. Yekpare bronzdan yapılan direğin 25 metre yükseklikteki tepe noktasında dalgalanan şanlı Türk bayrağı bu toprakların tapusunun sonsuza kadar Türklerde kalacağını cihana haykırıyor.

Gelibolu'da hayat kabre, kabir hayata açılıyor. Nereye baksan bir şehitlik göze çarpıyor. Böyle bir manzara karşısında insan muhayyilesi darmadağın oluyor. Yürekteki medcezirler içimizdeki sevgi ve hoşgörü kumlarını hayat sahiline taşıyor. Şehitliklerin birinin bittiği noktada öbürü başlıyor. Her şehitlik bir liman, her kabir meçhule kalkan gemi hükmünde zihnimizde anlam buluyor. Faniler melek olup sonsuzluğa kanatlanıyor.

Eceabat'a 12, Gelibolu'ya 34 km mesafede ve yol üzerinde bulunan bin metrekareden fazla yüzeyi kapsayan, içinde kesme taştan yapılmış beş metre yükseklikte bir abide bulunan Akbaş Şehitliğine düşüyor yolumuz... Acıklı bir öykü bekliyor burada bizi... Çanakkale Kara Savaşları'nda, 25 Nisan 1915 tarihinde, Arıburnu ve Anafartalar mıntıkasında ağır yaralanan askerlerimizi, İstanbul'da hastane haline getirilen Selimiye Kışlasına götürmek üzere Akbaş İskelesinde bekleyen "Halep" adlı gemi, İngilizler tarafından batırılmış; geminin personeliyle beraber ağır yaralı iki yüz Türk askeri şehit düşmüştür. Şehitler kanlı elbiseleriyle toplu olarak buraya gömülmüştür. Emperyalist Batının gerçek yüzünü gösteren bu hadise bize sessizlik içerisinde çığlık atarcasına ince ve manalı mesajlar veriyor.

Şehitlikler silsile halinde uzayıp gidiyor... İşte hemen önümüzde Kumköy Şehitliği... Onun da acıklı bir öyküsü var... Çanakkale muharebeleri sırasında Kumköy'de ikmal tesisleri bulunuyordu. Buradaki bir kuyu civarında askerler çamaşırlarını yıkarken uçaktan atılan bomba ile 72 er şehit olmuştur. Kumköy göletinin üzerinden geçtikten sonra sağ tarafa selvi ağaçları ile çevrili şehitlik görülmektedir. Bugün hâlâ kuyu mevcut ise de bombanın açtığı büyük çukur artık kapanmak üzeredir. Bu izlerin kapanması için yüz sene gerekmiştir.

Daha sonra yolumuz Anzak Koyu'na düşüyor. Bugün, yolu Gelibolu ve Eceabat'a düşen herkese tarihi Anzak koyuna uğramasını şiddetle öneriyoruz. Muhteşem bir manzara ile birlikte Anzak ve Türklere ait onlarca şehitlik, yüzlerce tabya ve Atatürk'ün bu yabancı topraklar üzerinde son nefesini vermiş binlerce Anzak askeri için söylemiş olduğu sözlerin bulunduğu, o gözlerimizi yaşartan abideyi görmeden geçmemek gerekir. Savaşın da bir ahlakı olabileceği bu abidedeki ifadelerden kolayca anlaşılabilir. Bu abidede Atatürk'ün Anzaklara dair şu sözleri altın yaldızlı harflerle tarihin hafızasına kazanmıştır: "Bu memlekette kanlarını döken kahramanlar, burada bir dost vatanın toprağındasınız. Huzur içinde uyuyunuz. Sizler Mehmetçiklerle yan yana koyun koyunasınız. Uzak diyarlardan evlatlarını harbe

gönderen analar! Gözyaşlarınızı dindiriniz; evlatlarınız bizim bağrımızdadır, huzur içindedirler. Onlar bu toprakta canlarını verdikten sonra artık bizim evladımız olmuşlardır."

Çanakkale gezisi beni ecdadıyla yüzleştirdi bir anlamda. Onlardan af diledim, vefa duygusunun ölmediğini kanıtlamak için düştüm yollara. Geç kalmışlığın hicabıyla mermerden mezar taşlarına yüz sürdüm. Onlara layık olamadığım için pişmanlığım kirpiklerimden sıcak ipince damlalar halinde süzüldü. İki kuşak evvelki dedemin izini aradım Çanakkale'nin hâlâ barut kokan yamaçlarında... Şehitliklerden otel odama döndüğümde gecenin kaskatı kurşundan bir yorgan gibi üzerime çökmesiyle duygularım sağnak sağnak döküldü bembeyaz sayfalara... Çanakkale'ye dair şu terennümler geçti ruh imbiklerimden:

"Kasırgalar savurur; buz kestirir kar bizi
Gece gündüz kavurur sığağında nâr bizi

Çanakkale'de zaman açılır sonsuzluğa
Çağırır gül yüzüyle agûşuna yâr bizi

Sabır ateşten gömlek, dua semaya kapı
Bülbülün nağmesinde yakar ahûzar bizi

Gözlerim kapanmadan ruhum dalar uykuya
Elinde kırmızı gül, çağırır mezar bizi

Fazilet yarışında önde gider yiğitler
Zekeriya misali bölse de hızar bizi

Gayya çukurlarından beslenirse kem gözler
Sirkeyle bal misali öylece bozar bizi

Kalbin orta yerine siner kirli bakışlar
Kendimize getirir ilâhî nazar bizi

Gök yarılrsa ikiye, gün batsa da şafakta
Çağların göbeğine tarihler yazar bizi

Gök kubbenin altında dolaşırken avare
Hicran ateşlerine atar intizar bizi

Hafakanlar basmadan yetiş rahmet meleği

Ölüme çeyrek kala çepeçevre sar bizi

Efkâr basar sinsice hüzün coğrafyamıza
Sevgilinin hayali eder bahtiyar bizi

Gelibolu'da yağmur fırtınaya dönüşür
Sular kaynar derinden, ateşi yakar bizi

Ürperir maveradan koparıldıkça ruhlar
Maziden arda kalan sermaye bakar bizi

Ölü toprağı serper, gaflet kurşundan ağır
Bir kez uyumaya gör yılanlar sokar bizi

Doğar Anafartalar alacakaranlığa
Aynadaki akisler Hakk'a muştular bizi

Zaman alevden bir gül, safın önünde kısrak
Düşmanı haklarım ben dostlardan kurtar bizi

Kirli çizmeleriyle girer de haremime
Hallac-ı Mansur gibi beyhude soyar bizi

Kapımın kilidini çalan dünkü devşirme
Düşünmez, bir kalemde kızıla boyar bizi

Ay ışığı düşerken kapkaranlık geceye
Uyanışın öncüsü, muzaffer sayar bizi

Diner Çanakkale'de esen acı karayel
Suya düşer cemreler ısıtır bahar bizi

Savaşlar milletlerin belleklerinden kolay kolay silinmezler, silinmemelidirler. Maddi ve manevi kültür değerleri onları gelecek asırlara taşır. Bunlardan birisi de destanlar ve türkülerdir. "Çanakkale içinde aynalı çarşı/Ana ben gidiyorum düşmana karşı" dizeleriyle başlayan o meşhur şiir, büyük bir savaş özetleyen türkü oldu dillerde. Bu türkü ile bir savaş özetlenir oldu. Bu, geçen zamanla birlikte halkın dilinde hücrelerimize kadar işleyen koca bir ağıta dönüştü. Düşmana karşı gidenler bir daha geri dönmediler. Her ana ve her baba şehitleriyle yatıp kalkar oldu. Yürek yangınları hiçbir zaman sönmedi.

Çanakkale içimde bir hicran uktesidir. Burada nice acıklı sahne yaşanmıştır. Babamın dedesi de çıktığı Çanakkale seferinden bir daha geri dönmemiş, geride onlarca yaşlı göz ve buruk gönül bırakmıştır. Şimdi onun mezarını Çanakkale'de arasak da bulmaya muktedir olamıyoruz. Zira orada şahadet şerbetini içip beka mertebesine yükselenler, savaşın şiddetli atmosferi altında alelacele yüzlerce kişilik mezarlara doldurulmuştur. Yeterli istatistikler tutul(a)mamıştır. Fakat ocaklara düşen acılar ve yangınlar hiçbir zaman küllenmemiştir. Her gönül kendi istatistiğini kusursuzca tutmuştur. Lakin bu kahramanlar bize acının yanında gururu da fazlasıyla tattırmıştır. Bunun haklı onuruyla acılarımız ehvenleşmiştir.

Çanakkale ziyareti gönlümdeki vatan sevdasını korlaştırmıştır. Ecdadıyla gurur duymam gerektiğini ve onların yolundan gitmek için yapmam gereken onca iş olduğunu bana hatırlatmıştır. Bu toprağın bağrına düşenlere vefa borcumuzu ödemek için evvela Çanakkale'nin milli bir ruhla gezilmesi ve oradan dersler alınması elzemdir. Fakat Çanakkale gezisi asla turistik bir gezi olarak düşünülmemelidir. Çanakkale'nin bir tarih laboratuvarı olduğu bilinmeli ve bu laboratuvardaki tecrübeler bize kılavuz olmalı ve ışık tutmalıdır.

Çanakkale'de ervaha açılan kapıdan geçip maziyle istikbali temaşa ettik. Kitabe ve abidelerde soluklandık. Denizlerin mavisıyla dünü söyleştik. Seyit Onbaşı'nın sırrına vakıf olduk. Siperlerin dilinden tarihi dinledik. Geçmişin boy aynasında geleceğimizi görmeye çalıştık. Cephelerin kanlı yüzünü seyre daldık. Tabyalarla konuşup hatıralara yollandık. Şehitlerin manevi atmosferinde ruhlarımızın kirini pasını temizledik.